

Sammanfattning av Elevriksdagen

Feriearbetarnas rapport 2024

Inledning

Vår uppgift:

Vi fick i uppgift att göra en rapport utifrån material som samlades in under Elevriksdagen den 23 maj 2024.

Uppgiften har till syfte att lyfta fram deltagarnas åsikter ur deltagarnas perspektiv så att vuxna inte tolkar åsikter fel. Det är otroligt viktigt att deltagarnas åsikter blir lyssnade på och tas tillvara på så att de får vara med och ha inflytande på framtiden av vårt samhälle.

Bakgrund

Delaktighet

Delaktighet handlar om att vara aktivt involverad och ha möjligheten att påverka i olika sammanhang. Det kan till exempel vara i skolan, på jobbet eller i sociala sammanhang. Delaktighet innebär att ens åsikter och handlingar räknas och att man har möjligheten att bidra och vara en del av beslutsprocesser. Det kan vara exempelvis vara beslut i familjen, skola eller inom politik.

Inflytande

Inflytande handlar om att ha möjlighet att påverka beslut, handlingar eller åsikter hos andra. Det innebär att kunna ha en röst och att den rösten har betydelse i olika sammanhang. Exempel på detta är att äldre personer kan ha inflytande över yngre, att äldre har makt att påverka ungas handlingar eller hur de ska agera i vissa situationer.

Varför delaktighet och inflytande är viktigt

Delaktighet och inflytande är viktigt eftersom det ger människor möjligheten att vara aktivt involverade och påverka i olika sammanhang. När människor känner att deras åsikter och handlingar räknas så ökar deras engagemang och motivation. Det leder också till bättre beslut och lösningar eftersom fler perspektiv och idéer tas med i beräkningen.

Vad barnkonventionen är och varför den är viktig

Barnkonventionen är en internationell överenskommelse som antogs av FN:s generalförsamling 1989 och trädde i kraft 1990. Den består av 54 artiklar som fastställer barns mänskliga rättigheter. Här är dom fyra grund artiklarna:

Artikel 2: Alla barn har lika värde och rättigheter, ingen får diskrimineras

Artikel 3: Barnets bästa ska betraktas vid alla beslut som rör barn.

Artikel 6: Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Det handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.

Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad i alla frågor som berör hen. När åsikterna betraktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Barnkonventionen är viktig eftersom den sätter en global standard för hur barn ska behandlas och säkerställer att deras rättigheter respekteras och skyddas. Genom att följa barnkonventionen kan länder arbeta för att förbättra barns levnadsvillkor och ge dem en trygg och säker uppväxt. Barnkonventionen skyddar barnens rättigheter att ha delaktighet och inflytande i sitt liv.

Elevriksdagen

Elevriksdagen är en dag då elever, tjänstepersoner och politiker från Laxå, Hallsberg, Lekeberg, Kumla och Askersund samlas och lyssnar på seminarier om utvalda ämnen och svarar på frågor som angår dessa områden och om hur de är från deras perspektiv. Elevriksdagen inträffade den 23 maj. På förmiddagen höll Nicklas Hermansson en föreläsning om risken för desinformation och vikten av källkritik i den nya medievärlden. Hans föreläsning handlade även om framtidens mänskliga superkrafter. Eleverna med tjänstepersoner och politiker fick sedan ha olika seminarier på tre olika ämnen. Seminarium en hade tre olika teman där de pratade om miljö och klimat, psykisk hälsa och framtidens förening och rörelse. RF-SISU Örebro län höll i framtidens föreningar och rörelse, temat Miljö och klimat höll Energi och klimat höll Regional utveckling Region Örebro län i och seminariet om psykisk hälsa höll Välfärd och folkhälsa regional utveckling Region Örebro län i.

Metod

Vi har sammanställt material som samlades in under Elevriksdagen. Eleverna fick besvara på frågor utifrån de här tre olika områdena.

I anteckningarna framkom deltagarnas svar på frågorna som gavs ut under Elevriksdagen. På psykisk hälsa delen fanns det en Excel fil med två frågor där eleverna fick svara enskilt.

Under temat Miljö och klimat fanns det fyra frågor som deltagarna fick besvara på. Det var både anteckningar och mail som medförde svar som var skrivna på papper.

Under området framtidens förening och rörelse så var anteckningarna nedskrivna i en Excelfil. Det var tre olika Excel filer *Ungas inflytande i förening*, *Föreningars betydelse* och *Medlem i förening* med ungefär fyra till fem frågor i filerna.

Vi har sammanställt materialet från området *framtidens förening och rörelse* på så sätt att vi har satt ihop vad deltagarna nämner i sina diskussioner i grupper (tex en grupp kanske heter gemenskap för många har nämnt det i sina diskussioner) som vi sedan har lagt in i ett stapeldiagram i Excel, hur många i den gruppen det är och vad som är

passande för den gruppen att heta. Inom psykisk hälsa läste vi igenom svaren och hittade samband mellan svaren.

Till sist sammanställde vi miljö och klimat genom att läsa igenom svaren och hitta samband mellan deltagarnas svar. Efter det så kunde vi prata ihop oss om vad majoriteten ville och sade under Elevriksdagen.

Resultat

Vi kunde få fram en sammanfattning över vad deltagarna kom fram till och vad de ville förändra och förbättra. Här kommer förslag på förändring på de tre olika teman *klimat och miljö, framtidens förening och rörelse* och *psykisk hälsa*.

Klimat och Miljö

Under Elevriksdagen fick deltagarna diskutera hur vida individens ansvar respektive samhällets ansvar var angående miljö och klimat.

Individens ansvar:

- **Klimatsmarta fordonsalternativ:** Använda sig mindre av fordon som drivs på diesel eller bensin. Kunna samåka med t.ex. kollegor, familj eller vänner till jobb, skola eller andra evenemang och sammanställningar. Att använda sig utav mer kollektivtrafik såsom buss eller tåg är ett mer klimatsmart val. Men det bästa valen enligt deltagarna från Elevriksdagen är att använda sig utav cykel då själva användningen utav en cykel inte släpper ut några avgaser.
- **Minskad överkonsumtion:** Idag är överkonsumtionen en väldigt stor del utav de stora koldioxidutsläppen, både på grund av dåliga produktionen och transporten som medföljer. Deltagarnas förslag var att handla mer secondhand och begagnat, så som en loppis eller att ärva kläder av familj och vänner. På detta sätt används inga nya resurser av produktion av kläder och accessoarer.

Sopsortering: Att sortera våra sopor leder till minskade utsläpp i naturen och färre farliga ämnen ska spridas på platser de inte ska vara på. Genom att

sopsortera i hemmet samt att ta sig till återvinningstationer leder till en hållbarare framtid. För att underlätta sopsortering fanns det som ett förslag att det skulle vara olika färger på soppåsarna för olika sopor.

Samhällets ansvar

- **Infrastruktur:** Många av de deltagande upplever att det kan vara svårt att ta sig till sin skola eller andra ändamål då cykelvägarna kan vara dåliga eller farliga. På vissa platser finns det ingen cykelväg då de unga behöver cykla på större väg t.ex. som en landsväg.
- **Logistik:** Efter högstadiet får deltagare använda sig utav länstrafiken för att ta sig till skolan. Vilket många upplever att det inte fungerar som det ska då bussarna ofta är fulla eller inte är i tid. Deltagarnas förslag på förändring var att fler bussar ska gå under dagen då väldigt få bussar kommer. Men även att bussar ska vara mer strikta på att komma i tid.

Psykisk hälsa

- Vad behövs göras för att barn och unga ska må bättre?

Deltagarnas som medverkade under dagen nämnde att dom ville ha fler vuxna som kan mer om psykisk ohälsa, vad det är för något och många vill ha mer tid i skolan så att deltagarna kan lära sig så man kan hjälpa varandra. Många ville också att man pratar mer allmänt om det i skolan och att man kan försöka ha fler föreläsningar om ämnet.

Deltagarna ville även ha fler aktiviteter inom skolan men även fler aktivitetsdagar så man rör på sig mer. Det var även många som nämnde att dom ville ha fler träffar med skolkuratoren, för att veta vem hen är och våga prata med hen mer, så att det inte blir att man för första gången går fram till en främling och ska prata om sina problem. De kan göra att många inte vill gå dit för att man inte vet vem man pratar med. Under dagen kom det även fram att deltagarna ville även att man visar mer vart det finns hjälp att få

tillexempel när man pratar om det och att man också nämner att det finns olika ställen man kan få hjälp om man inte vill prata med någon i skolan eller hemma. Det var även några som ville att man skulle sänka kraven i skolan så man inte blir lika stressad av skolarbetet.

Förslag på vad man kan göra för att barn och unga ska må bättre:

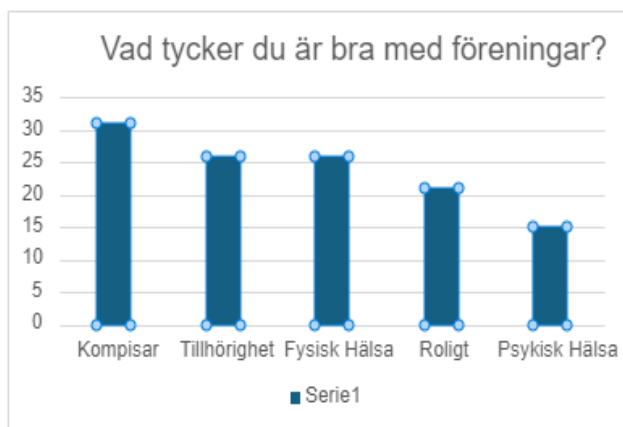
- En gång i månaden få träffa skolkoraton eller en vuxen utan att behöva be om de.
- Mer info om vad psykisk ohälsa är.
- Fler vuxna ska bli utbildade inom psykisk ohälsa så dom kan se signaler snabbare.
- Exempel på ställen där man kan få hjälp:
Bris – Chat, ring. Det kostar inget.
Suicide zero
Skolkoraton
1177
Vården

- Vad mår du bra av?

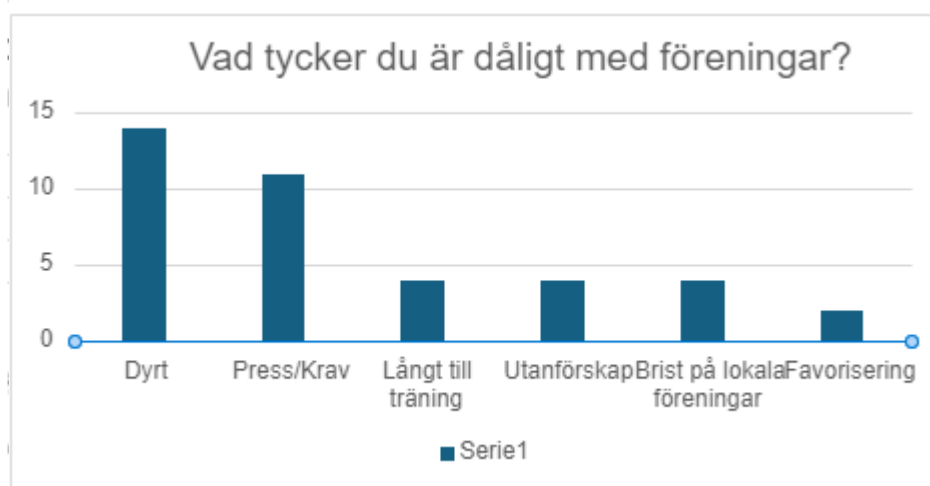
Alla nämnde antingen röra på sig, vara med dem man tycker om, det kan vara familj och vänner eller något som får en att vara lugn.

Framtidens förening och rörelse

I diskussionerna så sade de främst att de bästa med föreningarna var att man fick kompisar för livet, alla gruppdiskussioner nämnde kompisar som det framgår i diagrammet. De som även kom upp i konversation i nästan alla gruppdiskussioner var att när de var med i en förening så kände de en tillhörighet till föreningen, laget eller klubben som de var med i, att de var med i gruppen och bidrog. Lika mycket tog de upp om hur man får en förbättrad fysisk hälsa om man är med i en förening där man rör på sig.

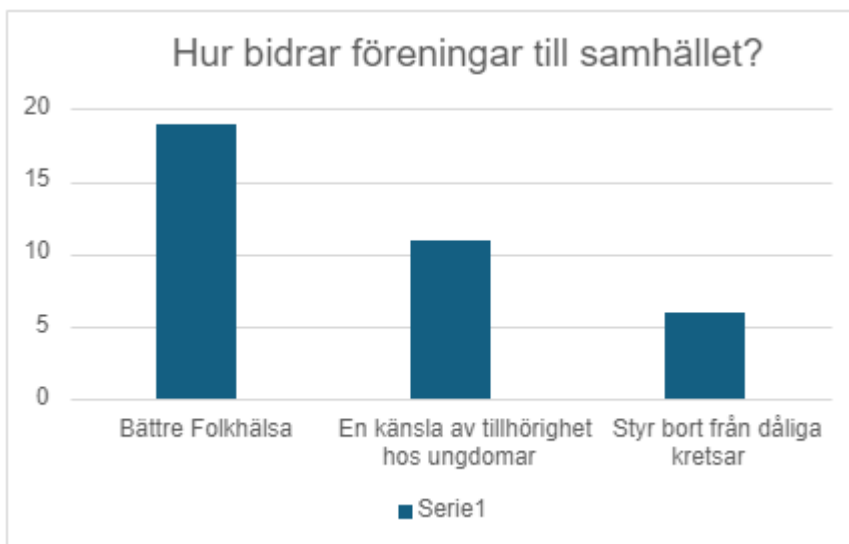
Ungefär hälften av alla grupper hade nämnt i diskussionen att de tycker att det är kul att vara med i en förening eller aktiviteten som den förening är då knuten till. Det knyter ihop även med ämnet som lite mindre tog upp i diskussionen men fortfarande relativt många hade med. Och det var hur den psykiska hälsan förbättras när man får vara med i en förening och skaffa nya vänner, komma ut ur huset och bli del av något.

I diskussionen framgick det för det mesta att det var dyrt med föreningar så som material till klubben, resor till cuper, skjuts till träningar osv. Det andra mest dåliga med föreningar var press/krav från tränare som pressar dom för hårt med träning och matcher och tvingar på spelarna för mycket. Det förekommer också i diskussionen att

deltagarna blir tvingade att sälja kakor t.ex. även fast dom inte vill. Deltagarna tog upp tre lika stora områden så som att det är långt till träningar och att man inte kan fixa skjuts varje gång.

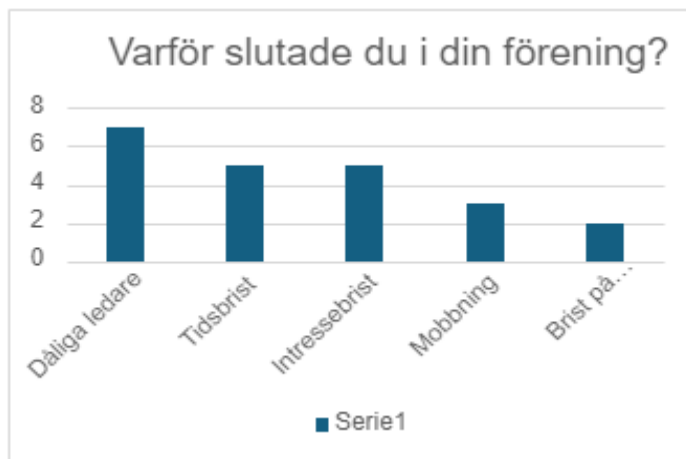
Cuper och matcher blir också ett problem då det är långt till vissa matcher och alla har inte skjuts och det blir fulla bilar. Det framgår också att det är brist på föreningar lokalt ute i små städer/byar eftersom att folk bor så utspritt ute på glesbygden och när man kommer till storstäder som t.ex. Örebro så blir det en högre nivå som är för svår enligt deltagaren. Utanförskap tog deltagarna också upp då dom kände att dom vart utfrysade från föreningen. Det kan vara både deltagare och tränare som fryser ut en. Det var att man inte vart kallad till matcher eller att man inte vart vald på träningar. Deltagarna nämnde att det var brist på lokala föreningar då det är många som bor på landet och har en bra bit till närmsta stad. Ett få antal tog upp favorisering i föreningar främst sportföreningar då som favoriserar spelare i klubbarna, som söner och dom som är väldigt duktiga över tex hur mycket engagemang man har.

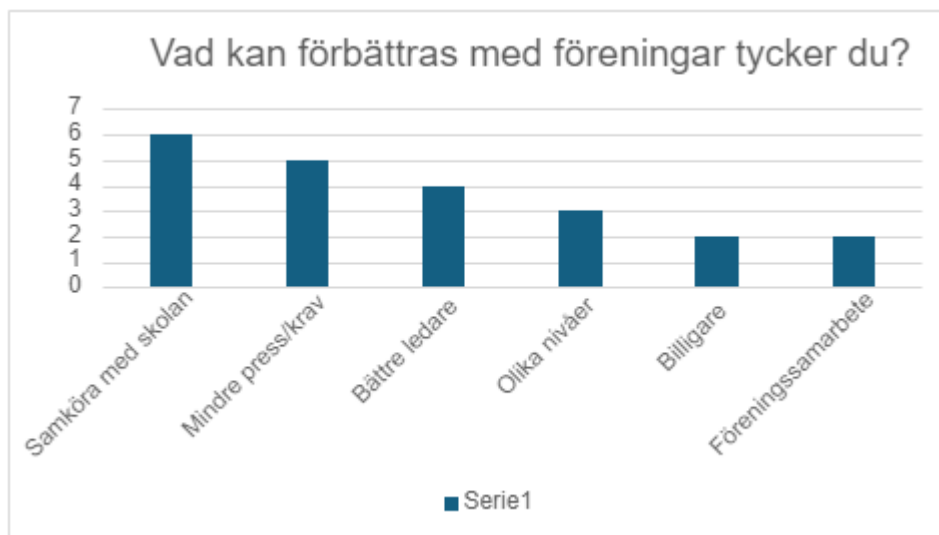
Deltagarna fick svara på en fråga för hur de tycker och märker av att föreningarna bidrar till samhället. De svaret som återkom i diskussionerna var att de bidrog med en förbättrad folkhälsa både fysisk och psykisk. Det kom ofta upp bland svaren att föreningarna bidrar med en stor känsla av tillhörighet bland de unga, att de har sin grupp där de har inflytande och påverkan på beslut som när man ska ha träning eller nästa träff till exempel, känslan att påverka kanske i en fotbollsmatch om man gör en avgörande tackling för att vinna matchen eller att vinna alla sina schackmatcher i sin turnering vilket ger en otroligt bra känsla av att de har påverkat åt föreningen. Några deltagare nämnde att föreningarna hjälper deltagarna att ta sig ifrån dåliga kretsar och umgängen. Med att man har sin egen grupp och vänner i föreningen så går man inte och söker det någon annanstans som tex ett kriminellt gäng.

Deltagarna fick frågan om vad det är som lockar med föreningslivet, varför de skulle vilja börja. Majoriteten av svaren innehöll att man får kompisar och vänner för livet. Med nästintill lika många svar sade att de börjar för det är roligt med just den sporten/aktiviteten som föreningen gör. Lika många deltagare som sade att det är kul sade även att de vill gå och utöva sporten för de ger de ett syfte. De bidrar till laget, de behövs i föreningen och då känner de en slags tillhörighet då och trivs i miljön. Sedan så handlade svaren om att de ville uppnå en bättre psykisk och fysisk hälsa genom föreningar, att det verkar intressant och att de vill ha den här gemenskapen och tillhörigheten med att tillhöra en förening.

I det här diagrammet så diskuterades frågan om varför man slutade i sin förening. Som vi kan se i diagrammet så var majoriteten av svaren dåliga ledare. Tätt intill så hade ungdomarna svarat tidsbrist och intressebrist. Tidsbrist kan bero på saker som händer i skolan som gör att man inte får tid till träning och intressebrist kan vara att när man kommer upp i äldre åldrar så blir utmaningarna större, högre krav osv. Sedan tog ett mindre antal ungdomar upp mobbning då det var en faktor varför dom slutade i sin förening. Brist på medlemmar hade bara några ungdomar svarat då det ofta är brist på folk till föreningar i mindre orter.

I denna diskussion där deltagarna fick svara på frågan *vad kan förbättras med föreningar tycker du?* Då svarade de flesta deltagarna att man kan samköra med skolan mer. Men kort där efter så hade deltagarna svarat att det måste förbättras med pressen och kraven. Man menar då att pressen och kraven blir för höga från tränare och från föreningen. Därför krävs det att man får bättre ledare och olika höga nivåer inom föreningen vilket deltagarna hade svarat här näst. Deltagarna tog även upp att det borde vara billigare med föreningar. Som att det inte ska vara så dyrt att vara med i föreningen.

Ett lika stort antal deltagarna ville se mer föreningssamarbeten mellan olika föreningar. Både stora och små föreningar då det skulle bli enklare och smidigare mellan föreningarna.

Våra förslag till förbättring

Miljö och klimat:

Använda mindre fossila bränslen: För att minska fossila bränslen i hushållen behövs det att man inte använder bilen allt för ofta. Kommunen kan bygga mer och bättre cykelvägar, Att bussar går igenom i hela sydnärke istället för att behöva åka in till Örebro för att byta buss.

Minska överkonsumtion: I hushållet kan shoppa mer second hand och ärva kläder av familj och vänner. Kommunen kan öppna fler second hand butiker och anordna mer loppisar.

Sopsortering: Hushållen kan vara mer noga med att sortera sina egna sopor. Kommunen kan hjälpa med olika färger på soppåsar för att det underlättar exempelvis barn eller språksvaga.

Psykisk hälsa:

Utbildade vuxna: Kommunen kan vara striktare med sina kuratorer till skolorna och utbilda fler vuxna på skolan.

Lättare tillgångar till hjälp: Hälsa-och sjukvård kan få mer ungdomsmottagningar så ungdomar får det lättare att få en tid på vårdcentralen till exempel.

Mer aktiviteter (anknytning med föreningsliv): Idrottsföreningar och kommuner kan jobba tillsammans med att fixa aktiviteter mot psykisk ohälsa och sportande.

Framtidens föreningar och rörelse:

Mer lokala föreningar: Mer lokala föreningar: Kommunen och vuxna kan gå samman och se hur efterfrågan på att starta upp nya föreningar och lag i olika sporter.

Mer frivilligt alltså mindre stress (bättre folkhälsa över satsning): Idrottsföreningar måste se till att sina tränare inte ska elitsatsa på spelarna i laget då alla inte vill hamna på elitnivå. Man ska kunna spela sin sport utan att behöva satsa.

Bilagor

Miljö och klimat

- Vad är individens/ditt ansvar och vad är samhällets ansvar för en hållbar framtid
- Hur kan samhället stötta för att du ska kunna göra mer hållbara val?
- Vilken typ av samhälle vill du ha i framtiden?
- På vilket sätt vill du själv vara med och påverka hur samhällets ska utvecklas?

Psykisk Hälsa

- Vad tycker du behöver göras för att barn och unga ska må bättre psykisk?
- Vad mår du bra av?

Framtidens förening och rörelse

- Vad tycker du är bra med föreningar?
- Vad tycker du är dåligt med föreningar?
- Vad kan förbättras med föreningar tycker du?
- Hur bidrar föreningar till samhället?
- Varför slutade du i din förening?
- Vad får er att vilja vara med i en förening?